

Institute for Research
& Planning in Higher Education

National Organization
for Educational Testing

Students' Perception of the Quality of the Learning Environment and Climate in the Shahid Rajaei Campus, Farhangian University, Fars Province

Amin bagheri kerachi¹, jaber akbari², Mohammad Abdouni³

1. Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Farhangian University, tehran, Iran; (Corresponding Author), Email: bagherikerachi@cfu.ac.ir

2. Instructor, Department of Islamic Education, Farhangian University, tehran, Iran. Email: jaber.akbari@cfu.ac.ir

3. Msc, Department of Educational Sciences, farhangian university, tehran, Iran. Email: m.abduni1361@gmail.com

Article Info

ABSTRACT

Article Type:

Research Article

Received: 2023.10.15

Received in revised

form: 2024.02.07

Accepted: 2024.03.04

Published online:

2024.03.25

Objective: This research was conducted with the aim of investigating the students' perception of the quality of the learning environment and climate in the Shahid Rajaei Campus of Farhangian University.

Methods: In this study, descriptive-survey method was used. The statistical population was 477 students of Shahid Rajaei campus (Department of elementary education), A sample of 245 was selected by stratified random sampling. The instrument used to collect data was the Roff et al questionnaire, The content validity of the questionnaire was confirmed by experts, Cronbach's alpha coefficient was 0.90, which indicates the reliability of the questionnaire. Descriptive statistics (mean, standard deviation), t and chi-square were used to analyze the data.

Results: The findings of the research showed that the perception average of the students of the educational climate and social conditions of education was lower than the average, and their perception of the quality of learning, teachers' evaluation and their academic ability was higher than the average.

Conclusion: Farhangian University, should strive to create a better image of the university.

Keywords: Quality, education, learning, perception.

Cite this article: Bagheri Kerachi, Amin; Akbari, Jabber; Abdouni, Mohammad (2023). Students' Perception of the Quality of the Learning Environment and Climate in the Shahid Rajaei Campus, Farhangian University, Fars Province. *Higher Education Letter*, 17 (65):103-116 pages. DOI: 10.22034/HEL.2024.713278

© The Author(s).

Publisher: Institute for Research & Planning in Higher Education & National Organization of Educational Testing

ادراک دانشجویان از کیفیت محیط و جو یاددهی - یادگیری در پردیس شهید رجایی دانشگاه فرهنگیان استان فارس

امین باقری کراچی^۱، جابر اکبری^۲، محمد آبدونی^۳

۱. استادیار، گروه آموزش علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران؛ (نویسنده مسئول)، رایانامه: bagherikerachi@cfu.ac.ir

۲. مربی، گروه آموزش معارف اسلامی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران. رایانامه: jaber.akbari@cfu.ac.ir

۳. کارشناسی ارشد، گروه آموزش علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران. رایانامه: m.abduni1361@gmail.com

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی	هدف: این پژوهش با هدف بررسی ادراک دانشجویان پردیس شهید رجایی دانشگاه فرهنگیان استان فارس از کیفیت محیط و جو یاددهی-یادگیری انجام گردید.
دریافت: ۱۴۰۲/۰۷/۲۳	روش پژوهش: در این پژوهش از روش توصیفی-پیمایشی استفاده شد. جامعه آماری این پژوهش همه دانشجویان پردیس شهید رجایی دانشگاه فرهنگیان فارس (گروه آموزش ابتدایی) به تعداد ۴۷۷ نفر بود که یک نمونه ۲۴۵ نفری به روش نمونه‌گیری طبقه‌ای از بین آن‌ها انتخاب گردید. ابزار مورد استفاده برای گردآوری داده‌ها، پرسشنامه راف و همکاران بود که روایی محتوایی پرسشنامه توسط متخصصان تأیید شد. ضریب آلفای کرونباخ، ۰/۹۰ بدست آمد که بیانگر پایایی پرسشنامه است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از شاخص‌های آمار توصیفی (میانگین، انحراف استاندارد)، آزمون t تک نمونه‌ای و آزمون خی‌دو استفاده گردید.
اصلاح: ۱۴۰۲/۱۱/۱۸	یافته‌ها: یافته‌های پژوهش نشان داد که، میانگین ادراک دانشجویان در خصوص جو آموزشی و شرایط اجتماعی آموزش، کمتر از حد متوسط و در مورد ادراک از کیفیت یادگیری، ارزشیابی از مدرسان و توانایی علمی خود بیشتر از حد متوسط بود.
پذیرش: ۱۴۰۲/۱۲/۱۴	نتیجه‌گیری: دانشگاه فرهنگیان بایستی برای ایجاد تصویر مطلوب‌تری از خود تلاش نماید.
انتشار: ۱۴۰۳/۰۱/۰۶	کلیدواژه‌ها: کیفیت، آموزش، یادگیری، ادراک.

استناد: باقری کراچی، امین؛ اکبری، جابر؛ آبدونی، محمد (۱۴۰۳). ادراک دانشجویان از کیفیت محیط و جو یاددهی-یادگیری در پردیس شهید رجایی دانشگاه

DOI: 10.22034/HEL.2024.713278

فرهنگیان استان فارس. نامه آموزش عالی، ۱۷ (۶۵)، ۱۰۳-۱۱۶ صفحه.

حق مؤلف © نویسندگان.

ناشر: مؤسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی و سازمان سنجش آموزش کشور

مقدمه

در سال‌های اخیر، مساله کیفیت فعالیت‌های دانشگاهی از مباحث مهم و قابل توجه بوده است. نگاه به تحولات آموزش عالی در دو دهه‌ی گذشته، حاکی از رشد کمی و عدم توجه کافی به کیفیت دانشگاه و بهبود و ارتقای آن بوده است (خدیبی و همکاران، ۱۳۹۷). دانشگاه فرهنگیان به‌عنوان یکی از دانشگاه‌های مهم کشور که نقشی اساسی در پیشبرد اهداف کشور در حوزه تعلیم و تربیت دارد، مانند سایر دانشگاه‌ها نیاز به توجه بیشتر به بهبود و ارتقای کیفیت دارد. دانشگاه فرهنگیان، در دهه‌ی اخیر، از نظر کمی رشد فزاینده‌ای داشته و تعداد دانشجویان آن از ۱۰۰۰۰ نفر در سال ۹۱ به ۹۴۵۹۴ نفر در سال ۱۴۰۲ رسیده است (وب سایت دانشگاه فرهنگیان^۱، ۱۴۰۲) و اکنون این سؤال مطرح است که آیا همگام با رشد کمی، کیفیت محیط و جو یاددهی یادگیری هم بهبود پیدا کرده است یا خیر؟. برون داد دانشگاه فرهنگیان، معلمان متخصصی هستند که نقش اساسی در تربیت نیروی انسانی جامعه دارند، برای تربیت چنین متخصصانی، لازم است یک محیط آموزشی آموزشی مطلوب و با کیفیت در اختیار آن‌ها قرار گیرد. عوامل مختلفی در کیفیت فرآیند آموزش و یادگیری نقش دارند که یکی از مهمترین آن‌ها، ادراک دانشجویان از کیفیت محیط و جو یاددهی - یادگیری است (نهار^۲ و همکاران، ۲۰۱۰). پژوهش‌های مختلف نشان می‌دهد یک محیط یادگیری^۳ که دانشجو ادراک مثبتی از آن دارد، برای آموزش با کیفیت و اثر بخش بسیار مهم و حیاتی است (نادم و مگوااد^۴، ۲۰۱۱؛ وارما^۵ و همکاران، ۲۰۰۵؛ هاسل^۶، ۲۰۱۸؛ گو^۷ و همکاران، ۲۰۰۸). این نکته در پژوهش‌های متعددی (مانند پژوهش سان دیپ^۸ و همکاران، ۲۰۱۹؛ یاسر^۹ و همکاران، ۲۰۱۸؛ وارما^{۱۰} و همکاران، ۲۰۰۵؛ گو^{۱۱}، ۲۰۱۸؛ وراپن^{۱۲} و همکاران، ۲۰۱۰؛ پرتی^{۱۳} و همکاران، ۲۰۱۴؛ ال‌گیلانی^{۱۴} و همکاران، ۲۰۱۷؛ دورمن^{۱۵} و همکاران، ۲۰۰۶؛ جن، ۲۰۰۱؛ جعفری و همکاران، ۱۳۹۲) مورد تاکید قرار گرفته است که وقتی دانشجویان ادراک مثبتی از کیفیت محیط آموزش و یادگیری خود داشته باشند، مشارکت آنان در تجارب آموزشی و یادگیری بیشتر خواهد شد و یادگیری آنان بهتر و نگرش مثبت‌تری به آموخته‌های خود خواهند داشت.

در دانشگاه‌های ایران نیز در زمینه ادراک دانشجویان از کیفیت محیط و جو یاددهی و یادگیری پژوهش‌هایی انجام شده است. جباری فرد و همکاران (۱۳۸۹) در تحقیق خود که با هدف بررسی ادراک دانشجویان از کیفیت محیط یاددهی و یادگیری در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان انجام شد به این نتیجه رسیدند که ادراک دانشجویان در تمام حیطه‌های محیط یاددهی و یادگیری (حیطه‌ی درک محیط یادگیری، حیطه‌ی درک و سازماندهی دوره‌ی حیطه‌ی درک شرایط آموزشی، حیطه‌ی درک شرایط علمی یاددهی، حیطه‌ی درک فضای عمومی آموزش) تا شرایط ایده‌آل و مطلوب فاصله دارد و نیاز به بهبود شرایط آموزشی دارد. یعقوبی و همکاران (۱۳۹۶) نیز در تحقیقی که تحت عنوان بررسی کیفیت خدمات آموزشی از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گیلان انجام دادند به این نتیجه رسیدند که میانگین نمرات ادراک دانشجویان از کیفیت خدمات آموزشی با وضعیت مطلوب فاصله دارد.

بطور کلی، بررسی پیشینه‌ی پژوهش نشان می‌دهد که اگر دانشجویان از کیفیت محیط و جو یاددهی - یادگیری ادراک مثبت داشته باشند، عملکرد بهتر و نگرش مثبت‌تری به آموخته‌های خود خواهند داشت و تا از ادراک دانشجویان از محیط یادگیری، اطلاعات کافی نداشته باشیم، نمی‌توانیم کیفیت محیط یادگیری در دانشگاه را بهبود دهیم. همچنین مطالعات متعددی (مانند مطالعات فرخ نژاد، ۱۳۸۸؛ مولایی، ۱۳۸۵؛ آریونی،

1. Farhangian University website

2. Nahar

3. learning environment

4. Nadem & Maguaad

5. Varma

6. Hassel

7. Gooneratne

8. Sandeep

9. Yasar

10. Varma

11. Guo

12. Veerapen

13. Preethi

14. El-Gilany

15. Dorman

۱۳۸۴؛ چهرزاد، ۱۳۹۴؛ یعقوبی و همکاران، ۱۳۹۶) که در رابطه با ادراک دانشجویان از کیفیت محیط یاددهی و یادگیری در دانشگاه‌های ایران انجام شده است، ضمن اشاره به فاصله کیفیت محیط یاددهی و یادگیری تا وضعیت مطلوب، لزوم و اهمیت انجام پژوهش‌های مداوم در زمینه ارزیابی دوره‌ای ادراک دانشجویان از کیفیت محیط و جو یاددهی- یادگیری و آرایه راهکارهای جهت بهبود ادراک دانشجویان را گوشزد می‌کنند. بنابراین، ارزیابی دوره‌ای و مستمر ادراک دانشجویان از کیفیت محیط یاددهی- یادگیری در تعیین سطح و بهبود کیفیت دانشگاه‌ها بسیار مؤثر است و دانشگاه‌ها باید با انجام پژوهش‌هایی ادراک دانشجویان از کیفیت محیط یاددهی- یادگیری را بطور مستمر مورد ارزیابی و بررسی قرار دهند.

در دانشگاه فرهنگیان نیز مثل سایر دانشگاه‌ها با توجه به رشد کمی در سالهای اخیر، انجام پژوهش مداوم جهت اطلاع از ادراک دانشجویان از کیفیت محیط و جو یاددهی- یادگیری، برای بهبود کیفیت خدمات آموزشی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. برغم انجام پژوهش در زمینه ادراک دانشجویان از کیفیت محیط و جو یاددهی- یادگیری در برخی دانشگاه‌ها، تا بحال در دانشگاه فرهنگیان پژوهشی در این زمینه انجام نشده است و خلاء انجام چنین پژوهشی احساس می‌شود. این در حالی است که تا از مساله ادراک دانشجویان از محیط یادگیری دانشگاه فرهنگیان، اطلاعات کافی نداشته باشیم، نمی‌توانیم کیفیت محیط و جو یاددهی- یادگیری در دانشگاه فرهنگیان را بهبود دهیم. از این رو، این پژوهش به دنبال این است ادراک دانشجویان از کیفیت محیط و جو یاددهی- یادگیری در دانشگاه فرهنگیان را بررسی کند، که در همین راستا سؤالات زیر مطرح شده است:

- ۱) از نظر دانشجویان، کیفیت یادگیری در دانشگاه فرهنگیان به چه میزان است؟
- ۲) از نظر دانشجویان، توانایی علمی مدرسان در دانشگاه فرهنگیان به چه میزان است؟
- ۳) از نظر دانشجویان، کیفیت جو آموزشی دانشگاه فرهنگیان به چه میزان است؟
- ۴) دانشجویان توانایی علمی خود را به چه میزان می‌دانند؟
- ۵) از نظر دانشجویان کیفیت شرایط اجتماعی آموزش در دانشگاه فرهنگیان به چه میزان است؟

مبانی نظری پژوهش

تحقیقات در چند دهه گذشته نشان می‌دهد که ادراک از کیفیت محیط یادگیری نقش تعیین‌کننده‌ای در یادگیری فراگیران دارد و یادگیرندگان زمانی عملکرد و نگرش مثبتی به موضوع یادگیری خواهند داشت که از کیفیت محیط یادگیری و جو یاددهی ادراک مثبتی داشته باشند (دن بورک^۱ و همکاران، ۲۰۰۶؛ نهار و همکاران؛ ابیگیل، ۲۰۱۵؛ وارما و همکاران، ۲۰۰۵). محیط یادگیری فضا و موقعیتی است که فراگیران و معلمان در آن با یکدیگر به تعامل می‌پردازند و از ابزارها و منابع گوناگون برای دنبال کردن فعالیت‌های یادگیری بهره‌مند می‌شوند. بلوم^۲ (۱۹۶۴) نیز محیط یادگیری را شرایط، نیروها و محرک‌های بیرونی تعریف کرده است که فرد را به چالش می‌کشاند و معتقد است، این نیروها ممکن است نیروهای فیزیکی، اجتماعی فکری و ذهنی باشند. جو یاددهی- یادگیری به ادراک دانشجویان از کیفیت محیط یاددهی- یادگیری اطلاق می‌شود و در واقع اجماعی است از احساسات و ادراک‌های افراد راجع به محیط یاددهی- یادگیری (گیلسون^۳، ۲۰۰۲). ادراک دانشجویان از جو یاددهی- یادگیری بر رفتارهای یادگیرندگان، هدف آنان، باور به خود، کاربرد راهبردها، انگیزش تحصیلی، پیشرفت تحصیلی، آنان تاثیر معناداری دارد (نیکدل^۴ و همکاران، ۲۰۱۰) و کیفیت محیط و جو یاددهی- یادگیری تبیین‌کننده موفقیت دانشگاه در جهان امروز است. بر اساس تعریف پاراسورامن (۱۹۸۸) کیفیت محیط یاددهی- یادگیری یعنی میزان انطباق خدمات یاددهی- یادگیری آرایه شده با ادراکات و انتظارات دانشجویان (قبادیان، ۱۳۹۴).

1. den Brok

2. Bloom

3. Glisson

4. Nikdel

با توجه به شرایط محیط یادگیری، دانشجویان به دلیل تجارب، باورها، طرح‌های شناختی متفاوتی که دارند، ادراکشان از کیفیت محیط و جو یاددهی-یادگیری متفاوت است. راف و همکاران (۱۹۹۷) در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند که اطلاع از ادراک دانشجویان از کیفیت محیط و یاددهی-یادگیری، نقش تعیین‌کننده‌ای در بهبود یادگیری آنان دارد، به همین خاطر الگویی جهت بررسی ادراک دانشجویان از کیفیت محیط و جو یاددهی و یادگیری در دانشگاه طراحی کردند که در این تحقیق، این الگو محور بررسی ادراک دانشجویان از کیفیت محیط و جو یاددهی و یادگیری در دانشگاه فرهنگیان قرار گرفته است. این الگو به‌طور اختصاصی برای ادراک از کیفیت محیط و جو یاددهی و یادگیری دانشگاهی طراحی شده است. این الگو از ۵ بعد تشکیل شده است که عبارتند از: ادراک دانشجویان از کیفیت یادگیری^۱، ادراک دانشجویان از توانایی علمی مدرسین^۲، ادراک دانشجویان از توانایی علمی خود^۳، ادراک دانشجویان از کیفیت جو آموزشی^۴، ادراک دانشجویان از کیفیت شرایط اجتماعی آموزش^۵. طبق الگوی راف و همکاران، کیفیت یادگیری یعنی اینکه تا چه اندازه خدمات ارائه‌شده در زمینه یادگیری انتظارات دانشجویان را برآورده می‌سازد. منظور از توانایی مدرسین طبق الگوی راف و همکاران، میزان تسلط مدرسین بر موضوع درسی، میزان مسئولیت و تعهد او، میزان اهمیت به مشاوره و روابط خوب با دانشجویان، میزان تجربه تدریس و میزان استفاده و تسلط بر نظریه‌های نوین آموزشی و یادگیری می‌باشد. طبق الگوی راف و همکاران شرایط اجتماعی آموزش یعنی محیط آموزش و یادگیری در دانشگاه برای دانشجو لذتبخش باشد و دانشجو احساس کند که در محیط دانشگاه از حمایت اجتماعی برخوردار است. جو آموزشی یعنی ادراک و احساساتی که دانشجو نسبت به محیط یاددهی-یادگیری دارد. به عبارت دیگر دانشجو احساس کند که محیط و یاددهی یادگیری به او انگیزه لازم برای مطالعه و یادگیری می‌دهد. منظور از توانایی علمی دانشجویان، طبق الگوی راف و همکاران، این است که مطالب یادگرفته شده به خوبی دانشجو را برای زندگی حرفه‌ای خود آماده کند و بتواند با استفاده از مطالب یادگرفته شده مسایل و تکالیف پیش روی خود را حل کند.

روش پژوهش

در این تحقیق از روش توصیفی-پیمایشی استفاده گردید. تحقیق توصیفی پیمایشی روشی برای بدست آوردن اطلاعات در مورد دیدگاه‌ها، باورها، ادراکات، نظرات، رفتارها، انگیزه‌ها یا مشخصات گروهی از اعضای یک جامعه است. از آنجاییکه این تحقیق نیز برای بدست آوردن اطلاعاتی در مورد ادراک دانشجویان از کیفیت محیط و جو یاددهی یادگیری در دانشگاه فرهنگیان انجام شد، از روش توصیفی پیمایشی استفاده گردید. جامعه آماری این تحقیق همه دانشجویان پسر رشته آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان فارس (پردیس شهید رجایی شیراز) به تعداد ۴۷۷ نفر بود که یک نمونه ۲۴۵ نفری به روش نمونه‌گیری طبقه‌ای از بین آن‌ها انتخاب شد. حجم نمونه توسط فرمول کوکران تعیین شد. با توجه به تفکیک جنسیتی در دانشگاه فرهنگیان و متفاوت بودن زیرساخت‌های و تجهیزات و مکان پردیس محل تحصیل دختران و پسران و لزوم بررسی ادراک دانشجو یان دختر و پسر در دو تحقیق جداگانه، جامعه آماری این پژوهش دانشجویان پسر انتخاب شد. ویژگی‌های جمعیت‌شناختی اعضای نمونه در جدول ۱ آمده است.

1. perception of the quality of learning

2. perception of teachers' evaluation

3. perception of academic ability

4. perception of the educational climate

5. perception of the social conditions of education

جدول ۱: توصیف پاسخگویان بر حسب ویژگی‌های جمعیت‌شناختی

ویژگی‌های جمعیت‌شناختی	سال ورود به دانشگاه	فراوانی	درصد
سال ورود	۹۴	۳۲	۱۳/۰۶
	۹۵	۳۵	۱۴/۲۸
	۹۶	۷۰	۲۸/۵۷
	۹۷	۱۰۸	۴۴/۰۸
سن	کمتر از ۲۱ سال	۱۵۴	۶۲/۹
	۲۱ تا ۲۵ سال	۹۰	۳۶/۷
	بیشتر از ۲۵ سال	۱	۰/۴
نوع سکونت	خوابگاه	۲۲۷	۹۲/۷
	منزل	۱۸	۷/۳

گردآوری داده‌ها، به کمک پرسشنامه‌ی ادراک از محیط یادگیری راف و همکاران (۱۹۹۷) صورت گرفت. این پرسشنامه شامل ۵۰ سوال مربوط به سنجش ادراک و انتظار آن‌ها از محیط یادگیری و آموزشی می‌باشد و به ۵ بُعد و حیطه‌ی ذیل تقسیم می‌شود (جدول ۲): ادراک دانشجویان از کیفیت یادگیری ۱۲ سوال (حداقل نمره ۱۲ و حداکثر نمره ۶۰)، ادراک دانشجویان از مدرسین ۱۱ سوال (حداقل نمره ۱۱ و حداکثر نمره ۵۵)، ادراک دانشجویان از توانایی علمی خود ۸ سوال (حداقل نمره ۸ و حداکثر نمره ۴۰)، ادراک دانشجویان از جو آموزشی ۱۲ سوال (حداقل نمره ۱۲ و حداکثر نمره ۶۰)، ادراک دانشجویان از شرایط اجتماعی آموزش ۷ سوال (حداقل نمره ۷ و حداکثر ۳۵). ارزیابی محیط یادگیری در تمام سوالات مثبت با مقیاس ۵ نقطه‌ای لیکرت (۵= کاملاً موافقم، ۴= موافقم، ۳= نظری ندارم و ۲= مخالفم، ۱= کاملاً موافقم) صورت گرفت. حداکثر نمره کل پرسشنامه ۲۵۰ و حداقل نمره ۵۰ است که دامنه‌ی نمره ۵۰ تا ۱۰۰ به معنای خیلی ضعیف، دامنه‌ی نمره ۱۰۱ تا ۱۵۰ محیط ضعیف، دامنه‌ی نمره ۱۵۱ تا ۲۰۰ محیط خوب و دامنه‌ی نمره ۲۰۱ تا ۲۵۰ یعنی محیط خیلی خوب است. هر یک از ابعاد با توجه به حداکثر نمره مربوط به چهار دامنه تقسیم شده‌اند. به طور مثال حداکثر نمره بعد ادراک از یادگیری ۶۰ است که دامنه‌ی نمره‌ی ۱۲ تا ۲۴ به معنای خیلی ضعیف، دامنه‌ی نمره‌ی ۲۵ تا ۳۶ به معنای ارزیابی ضعیف از یادگیری، دامنه‌ی نمره ۳۷ تا ۴۸ به معنای ارزیابی خوب و دامنه‌ی نمره ۴۹ تا ۶۰ یعنی ارزیابی خیلی خوب از یادگیری است. لازم به ذکر است که بعد ادراک از یادگیری ۱۲ سؤال دارد و ارزیابی از محیط یادگیری در تمام سوالات با مقیاس ۵ نقطه‌ای لیکرت (۵= کاملاً موافقم، ۴= موافقم، ۳= نظری ندارم و ۲= مخالفم، ۱= کاملاً موافقم) صورت گرفت، حداقل نمره کسب شده در هر سؤال ۱ و حداقل نمره کسب شده در بعد ادراک از یادگیری ۱۲ است و نمره بین صفر تا ۱۱ در این بعد نداریم. روایی محتوایی و پایایی این پرسشنامه توسط محمدی (۱۳۹۲) مورد تایید قرار گرفته است، ولی با توجه به اهداف این تحقیق، روایی و پایایی مجدداً مورد بررسی قرار گرفت. در این پژوهش برای تعیین روایی محتوایی، از فرمول لاوشه (سی‌وی‌آر) استفاده شد. از ۱۱ تن از متخصصان علوم تربیتی و آموزش-عالی درخواست شد، تا هر سؤال را در رابطه با موضوعی که سؤال از آن برگرفته شده است، به سه شکل ضروری، مفید اما غیر ضروری و غیر ضروری مورد داوری قرار دهند. ضریب روایی (سی‌وی‌آر) بدست آمده در مورد همه سوالات بزرگتر از ۰/۷۶ بدست آمد، این مقدار بالاتر از حداقل مقدار ضریب بدست آمده بر اساس جدول (۰/۵۶) بود که بیانگر قابل قبول بودن روایی محتوایی همه سوالات تپرسشنامه است. پایایی این پرسشنامه نیز در این پژوهش به روش آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه ۰/۹۰ و برای بعد ادراک دانشجویان از کیفیت یادگیری ۰/۷۳، ادراک دانشجویان از توانایی مدرسین ۰/۷۸، ادراک دانشجویان از توانایی علمی خود ۰/۷۵، ادراک دانشجویان از جو آموزشی ۰/۷۱، ادراک دانشجویان از شرایط اجتماعی آموزش ۰/۷۳ بدست آمد (جدول ۲).

یافته‌ها

در این پژوهش ۵ سؤال تحقیقاتی مطرح شد. برای بررسی فرضیه نرمال بودن داده‌های مربوط به این سؤالات، از آزمون کولموگروف اسمیرنوف استفاده شد که نتایج این آزمون نشان داد که تمامی مقیاس‌های پژوهش از مفروضه نرمال بودن پیروی می‌کنند ($P > 0/05$). اولین سؤال این بود که دانشجویان معلمان کیفیت یادگیری در دانشگاه فرهنگیان را چگونه ارزیابی می‌کنند؟ نتایج تجزیه و تحلیل داده‌های مربوط به این سؤال نشان داد که، میانگین نظرات دانشجویان درخصوص کیفیت یادگیری در دانشگاه ۳/۰۹ با انحراف معیار ۰/۵۷ است که ۰/۰۹ با میانگین فرضی اختلاف دارد (جدول ۳). بنابراین به نظر می‌رسد که میانگین نظرات دانشجویان درخصوص کیفیت یادگیری در دانشگاه کمی بیشتر از حد متوسط است اما تا رسیدن به وضعیت مطلوب فاصله دارد. به‌منظور بررسی امکان تعمیم میانگین حاصل به جامعه آماری از آزمون t تک نمونه‌ای استفاده شده است. t مشاهده شده از مقدار بحرانی جدول در سطح آلفای ۰/۰۵ بزرگتر است؛ بنابراین فرض صفر (عدم اختلاف بین میانگین نظرات دانشجویان درخصوص کیفیت یادگیری در دانشگاه با میانگین فرضی) رد می‌شود و می‌توان ادعان داشت که اختلاف میانگین بدست آمده معنادار است.

جدول ۳: ادراک دانشجویان از کیفیت یادگیری

مؤلفه	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	درجه آزادی	t	معناداری
ادراک دانشجویان از کیفیت یادگیری	۲۴۵	۳/۰۹	۰/۵۷	۲۴۴	۲/۵۰	۰/۰۰۸

طبق جدول ۲، ۲/۹ درصد از دانشجویان کیفیت یادگیری در دانشگاه را خیلی خوب، ۱۷/۴۵ درصد خوب، ۴۶/۹ درصد ضعیف و ۴/۵ خیلی ضعیف ارزیابی نموده‌اند. به‌منظور بررسی امکان تعمیم فراوانی‌های حاصل به جامعه آماری از آزمون χ^2 دو طرح یک متغیری استفاده شده است. هدف از اجرای آزمون χ^2 دو طرح یک متغیری آن است که مشخص کند که تفاوت موجود بین فراوانی‌های حاصل از داده‌ها (مشاهده شده) و فراوانی فرضی یا مورد انتظار معنی دار بوده یا ناشی از خطا و یا تصادفی است. χ^2 دوهای مشاهده شده در توزیع فراوانی ادراک دانشجویان از کیفیت یادگیری (۱۷۸/۴۹) از مقدار بحرانی جدول در سطح آلفای ۰/۰۰۱ ($P < 0/0001$) بزرگتر بود که بیانگر معنادار بودن فراوانی‌های بدست آمده است. به عبارت دیگر احتمال اینکه اختلاف مشاهده شده بین فراوانی مشاهده شده و فراوانی مورد انتظار در ادراک دانشجویان از کیفیت یادگیری ناشی از شانس، تصادف و یا خطا باشد، کمتر از ۰/۰۰۰۱ است؛ بنابراین می‌توان درصد‌ها و فراوانی‌های مشاهده شده (جدول ۴) را به جامعه آماری تعمیم داد.

جدول ۴: توزیع فراوانی ادراک دانشجویان از کیفیت یادگیری

مؤلفه	فراوانی	درصد	χ^2	Sig
ادراک دانشجویان از کیفیت یادگیری	خیلی خوب	۲/۹	۱۷۸/۴۹	۰/۰۰۰۱
	خوب	۱۱۲		
	ضعیف	۱۱۵		
	خیلی ضعیف	۱۱		

طبق جدول ۵، میانگین ادراک دانشجویان درخصوص توانایی علمی مدرسین دانشگاه ۳/۲۲ با انحراف معیار ۰/۵۹ است که کمی بیشتر از حد متوسط است، اما تا رسیدن به وضعیت مطلوب فاصله زیادی دارد. t مشاهده شده از مقدار بحرانی جدول در سطح آلفای ۰/۰۵ بزرگتر است؛ بنابراین می‌توان ادعان داشت که بین میانگین نظرات دانشجویان درخصوص توانایی مدرسین دانشگاه با میانگین فرضی تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول ۵: میانگین ادراک دانشجویان در خصوص توانایی مدرسین

مؤلفه	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	درجه آزادی	t	معناداری
ادراک دانشجویان از توانایی علمی مدرسین	۲۴۵	۳/۲۲	۰/۵۹	۲۴۴	۵/۹۳	۰/۰۰۰۱

۲/۴ درصد از دانشجویان توانایی علمی مدرسین دانشگاه را خیلی خوب، ۳۲/۲ درصد خوب، ۵۹/۶ درصد ضعیف و ۵/۷ درصد خیلی ضعیف ارزیابی نموده‌اند. (جدول ۶). خی دو مشاهده شده نیز از مقدار بحرانی جدول در سطح آلفای ۰/۰۰۰۱ ($p < ۰/۰۰۰۰$) بزرگتر است. بنابراین می توان نتیجه گرفت که بین فراوانی مشاهده شده و فراوانی مورد انتظار در ادراک دانشجویان از توانایی علمی مدرسین تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول ۶: توزیع فراوانی بر حسب ادراک دانشجویان از توانایی علمی مدرسین

مؤلفه	فراوانی	درصد	خی دو	Sig
ادراک از توانایی علمی مدرسین	خیلی خوب	۲/۴	۲۰۸/۶۹	۰/۰۰۰۱
	خوب	۳۲/۲		
	ضعیف	۵۹/۶		
	خیلی ضعیف	۵/۷		

یافته‌ها نشان داد که میانگین ادراک دانشجویان در خصوص کیفیت جو آموزشی دانشگاه ۲/۹۰ با انحراف معیار ۰/۵۳ است که ۰/۱۰ میانگین فرضی اختلاف دارد که این میانگین بدست کمتر از حد متوسط است (جدول ۷). t مشاهده شده نیز در سطح آلفای ۰/۰۵ معنادار است، بنابراین می توان اذعان داشت که اختلاف میانگین بدست آمده معنادار است و بین میانگین ادراک شده و میانگین فرضی تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول ۷: میانگین ادراک دانشجویان در خصوص کیفیت جو آموزشی

مؤلفه	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	درجه آزادی	t	معناداری
ادراک دانشجویان از کیفیت جو آموزشی	۲۴۵	۲/۹۰	۰/۵۳	۲۴۴	-۲/۹۴	۰/۰۰۰۸

۲/۹ درصد از دانشجویان کیفیت جو آموزشی دانشگاه را خیلی خوب، ۴۳/۳ درصد خوب، ۵۰/۲ درصد ضعیف و ۳/۷ درصد خیلی ضعیف ارزیابی نموده‌اند (جدول ۸). مقدار خی دو، ۱۸۷/۵۷ بدست آمد که این مقدار در سطح آلفای ۰/۰۰۰۱ ($p < ۰/۰۰۰۰$) معنادار است. از این رو می توان گفت که تفاوت بین فراوانی مشاهده شده و فراوانی مورد انتظار در ادراک دانشجویان از کیفیت جو آموزشی دانشگاه، معنادار است.

جدول ۸: توزیع فراوانی بر حسب ادراک دانشجویان از کیفیت جو آموزشی دانشگاه

مؤلفه	فراوانی	درصد	خی دو	Sig
ادراک از کیفیت جو آموزشی دانشگاه	خیلی خوب	۲/۹	۱۸۷/۵۷	۰/۰۰۰
	خوب	۴۳/۳		
	ضعیف	۵۰/۲		
	خیلی ضعیف	۳/۷		

نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها (جدول ۹) نشان داد که میانگین ادراک دانشجویان در رابطه با توانایی علمی خود ۳/۲۷ با انحراف معیار ۰/۶۷ است که با میانگین فرضی ۰/۲۷ اختلاف دارد و این میانگین بیشتر از حد متوسط است اما تا رسیدن به وضعیت مطلوب فاصله دارد. با توجه به اینکه t مشاهده شده نیز در سطح آلفای ۰/۰۵ معنادار است، می‌توان نتیجه گرفت که اختلاف میانگین بدست آمده معنادار است.

جدول ۹: مقایسه میانگین نظرات دانشجویان در خصوص توانایی علمی خود با میانگین فرضی ۳

مؤلفه	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	درجه آزادی	t	معناداری
ادراک از توانایی علمی خود	۲۴۵	۳/۲۷	۰/۶۷	۲۴۴	۶/۳۹	۰/۰۰۰۱

طبق جدول ۱۰، ۱۰/۶ درصد از دانشجویان توانایی علمی خود را خیلی خوب، ۵۴/۷ درصد خوب، ۲۹/۴ درصد ضعیف و ۵/۳ درصد خیلی ضعیف ارزیابی نموده‌اند. خی دو مشاهده شده در توزیع فراوانی ادراک دانشجویان از توانایی علمی خود (۱۴۶/۵۹) نیز از مقدار بحرانی جدول در سطح آلفای ۰/۰۰۰۱ ($p < ۰/۰۰۰$) بزرگتر است، که بیانگر معنادار بودن فراوانی‌های بدست آمده است.

جدول ۱۰: توزیع فراوانی ادراک دانشجویان از توانایی علمی خود

مؤلفه	فراوانی	درصد	خی دو	Sig
ادراک از توانایی علمی خود	خیلی خوب	۱۰/۶	۱۴۶/۵۹	۰/۰۰۰۱
	خوب	۱۳۴		
	ضعیف	۷۲		
	خیلی ضعیف	۱۳		

همانطور که در جدول ۱۱ مشاهده می‌شود، میانگین ادراک دانشجویان در رابطه با شرایط اجتماعی آموزش در دانشگاه ۲/۸۹ با انحراف معیار ۰/۶۱ است که ۰/۱۱ با میانگین فرضی اختلاف دارد و از حد متوسط کمتر است. بنابراین با توجه به معناداری مشاهده شده در سطح آلفای ۰/۰۵ می‌توان به این نتیجه رسید که این اختلاف میانگین مشاهده شده، معنادار است.

جدول ۱۱: میانگین ادراک دانشجو معلمان در خصوص شرایط اجتماعی آموزش

مؤلفه	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	درجه آزادی	t	معناداری
شرایط اجتماعی آموزش در دانشگاه	۲۴۵	۲/۸۹	۰/۶۱	۲۴۴	۲/۴۸	۰/۰۳۲

۳/۷ درصد از دانشجویان شرایط اجتماعی آموزش در دانشگاه را خیلی خوب، ۳۹/۲ درصد خوب، ۵۱/۴ درصد ضعیف و ۵/۷ درصد خیلی ضعیف ارزیابی نموده‌اند که بیانگر این است که بیشتر فراوانی مشاهده شده در طبقه ضعیف و خیلی ضعیف قرار دارد. با توجه به اینکه مقدار خی دو (۱۶۹/۱۸۸) در سطح آلفای ۰/۰۰۰۱ ($p < ۰/۰۰۰$) معنادار است، پس می‌توان بیان کرد که تفاوت بین فراوانی مشاهده شده و فراوانی مورد انتظار معنادار است (جدول ۱۲).

جدول ۱۲: توزیع فراوانی ادراک دانشجویان از شرایط اجتماعی آموزش

مؤلفه	فراوانی	درصد	خی دو	Sig
ادراک از شرایط اجتماعی آموزش	خیلی خوب	۹	۱۶۹/۱۸۸	۰/۰۰۰۱
	خوب	۹۶		
	ضعیف	۱۲۶		
	خیلی ضعیف	۱۴		

بحث و نتیجه گیری

یافته‌های مربوط به سوال ۱ پژوهش نشان داد که، میانگین ادراک دانشجویان در خصوص کیفیت یادگیری در دانشگاه کمی بیشتر از حد متوسط است؛ اما تا رسیدن به وضعیت مطلوب فاصله دارد. همچنین، ۲/۹ درصد از دانشجویان کیفیت یادگیری در دانشگاه را خیلی خوب، ۴۵/۷ درصد خوب، ۴۶/۹ درصد ضعیف و ۴/۵ خیلی ضعیف ارزیابی نموده اند. یافته‌های این مطالعه در زمینه ادراک دانشجویان از یادگیری با نتایج مطالعات ریکلمه (۲۰۰۹)، بوتارم^۲ (۲۰۱۹)، ناهار و همکاران (۲۰۱۰) هم‌خوانی دارد، چرا که در این تحقیقات ادراک دانشجویان از کیفیت یادگیری در حد مطلوب گزارش نشده است، اما با مطالعات گانباری^۳ (۲۰۱۸) هم‌خوانی دارد، در این تحقیقات نیز ادراک دانشجویان از کیفیت یادگیری کمتر از حد متوسط گزارش شده است. این نتایج را می‌توان طبق الگوی راف و همکاران (۱۹۹۷) تبیین کرد. طبق این الگو، برای ارتقای ادراک دانشجویان از کیفیت یادگیری، دانشجویان باید برای مشارکت در فعالیت‌های یادگیری مورد تشویق مدرسان قرار گیرند، روش تدریس اساتید دانشجو محور باشد و از روش تدریسی استفاده شود که انگیزه‌ی دانشجو برای مشارکت را افزایش دهد، آموزش‌های آرایه‌شده به ارتقا مهارت‌های حرفه‌ای دانشجویان کمک کند، آموزش‌های آرایه‌شده به دانشجو اطمینان خاطر دهد و اعتماد به نفس او را ارتقا دهد، از زمان آموزش کلاس به خوبی استفاده شود، دانشجویان اهداف واقعی درس را به طور واضح بدانند و جو دانشگاه به دانشجو برای یادگیری و مطالعه انگیزه دهد. به نظر می‌رسد دانشگاه فرهنگیان برای ارتقا ادراک دانشجویان از کیفیت یادگیری، باید توجه بیشتری به شاخص‌های ذکرشده داشته باشد تا دانشجویان ادراک مطلوبتری از کیفیت یادگیری در دانشگاه بدست آورند. بر مبنای این نتایج پیشنهاد می‌شود در قالب کارگاه‌های توانمندسازی، مهارت‌ها و راهبردهای یادگیری و مطالعه به دانشجویان آموزش داده شود و برای مدرسان دانشگاه دوره‌های توانمندسازی در زمینه روش‌های فعال یاددهی-یادگیری که دانشجو را بیشتر در فرآیند یاددهی-یادگیری درگیر می‌کند، برگزار شود، آموزش‌ها و برنامه‌درسی دانشگاه بیشتر مهارت‌محور شود و بر درس‌های مهارت‌محوری مانند کارورزی و پروژه که می‌تواند به ارتقا مهارت‌های معلمی دانشجویان کمک کند و ارتباط بین مطالب نظری و عملی برقرار نماید، تاکید بیشتری شود، برای ارتقا کیفیت یادگیری و آماده‌کردن دانشجویان برای شغل معلمی، جشنواره‌های علمی دانشجویی مثل جشنواره الگوهای برتر تدریس، جشنواره پژوهش، جشنواره‌های تجارب برتر معلمی و... در دانشگاه برگزار گردد و جشنواره الگوهای برتر تدریس نیز با کیفیت بهتری در دانشگاه ادامه یابد.

یافته‌های مربوط به سوال ۲ نشان داد که، میانگین ادراک دانشجویان در خصوص توانایی مدرسین دانشگاه بیشتر از حد متوسط است؛ اما تا رسیدن به وضعیت مطلوب فاصله دارد. همچنین، ۲/۴ درصد از دانشجویان توانایی علمی مدرسین دانشگاه را خیلی خوب، ۳۲/۲ درصد خوب، ۵۹/۶ درصد ضعیف و ۵/۷ درصد خیلی ضعیف ارزیابی نموده اند. یافته‌های این پژوهش با مطالعات اشوک^۴ و همکاران (۲۰۱۶)، هالا^۵ (۲۰۱۳) همسویی ندارد، چرا که در این تحقیقات ادراک دانشجویان از توانایی مدرسین در حد مطلوب گزارش شده، اما با مطالعه ال‌اید^۶ و همکارانش (۲۰۰۸) هم‌خوانی دارد، در این مطالعات نیز ادراک دانشجویان از توانایی مدرسین تا رسیدن به وضعیت مطلوب فاصله دارد. این نتایج را می‌توان بر اساس الگوی راف و همکاران (۱۹۹۷) تبیین کرد. مطابق با این الگو، برای اینکه دانشجویان ادراک مثبتی از توانایی مدرسین داشته باشند، مدرسان باید بر موضوع درسی تسلط داشته باشند، اهمیت زیادی به مشاوره به دانشجویان بدهند، دموکراتیک باشند، دانشجویان را مورد سرزنش قرار ندهند، روابط خوبی با دانشجویان داشته باشند، انتقادهای آنان در کلاس درس سازنده باشد، در تدریس از مثال‌های روشن و واضح استفاده کنند، قبل از کلاس خود را به خوبی برای تدریس و آرایه درس آماده کنند، به نظر می‌رسد ادراک دانشجویان در شاخص‌های ذکر شده در مورد توانایی مدرسین از حد متوسط بالاتر است ولی تا رسیدن به وضعیت مطلوب فاصله دارند. در ادراک دانشجویان از توانایی علمی اساتید و بطور کلی ادراک از محیط یاددهی-یادگیری، الگوهای ذهنی آنان نیز تاثیر دارد، پیشنهاد می‌شود دانشگاه فرهنگیان همگام با تغییر الگوی ذهنی اساتید و رواج ایده‌های نو در بحث یاددهی-یادگیری در بین آنان، با برگزاری کارگاه‌هایی در زمینه رویکردهای نو در بحث یاددهی-یادگیری، الگوهای ذهنی دانشجویان در این زمینه را نیز اصلاح کنند. همچنین، پیشنهاد می‌شود، برای اینکه دانشجویان شناخت بیشتری از توانایی مدرسین داشته باشند، رزومه علمی و پژوهشی آنان در سایت دانشگاه و در معرض دید دانشجو قرار گیرد، کارگاه‌هایی در زمینه مهارت

1. Riquelme

2. Ramsbotham

3. Ganbari

4. Ashok

5. Hala

6. Al-Ayed

فن بیان و تشریح و تفهیم مطالب، مهارت‌های ارتباط با دانشجو، بکارگیری فناوری‌های نوین در تدریس، استفاده از ابزار و دست سازه‌ها در تدریس، استفاده مناسب از زبان بدن، بکارگیری روش‌های نوین تدریس بطور مداوم برای اساتید برگزار شود.

یافته‌های مربوط به سؤال ۳ پژوهش نشان داد که، میانگین ادراک دانشجویان در خصوص کیفیت جو آموزشی دانشگاه کمتر از حد متوسط است. همچنین، ۲/۹ درصد از دانشجویان جو آموزشی دانشگاه را خیلی خوب، ۴۳/۳ درصد خوب، ۵۰/۲ درصد ضعیف و ۳/۷ درصد خیلی ضعیف ارزیابی نموده‌اند. یافته‌های این پژوهش با مطالعه موهد^۱ و همکاران (۲۰۰۹) همسویی ندارد، چرا که این محققان ادراک دانشجویان از کیفیت جو دانشگاه را در حد مطلوب گزارش کرده‌اند، اما با نتیجه مطالعات ال‌آید (۲۰۰۸) هم‌خوانی دارد، تحقیق ال‌آید هم به این نکته اشاره کرده، که میانگین ادراک دانشجو در مورد جو آموزشی دانشگاه تا وضعیت مطلوب فاصله دارد. این نتایج را می‌توان طبق الگوی راف و همکاران (۱۹۹۷) تبیین کرد. طبق این الگو، جو کلاس‌های دانشگاه از نظر دانشجو باید بدون سر و صدا، آرام و دلنشین باشد، بطوریکه اضطراب و استرس دانشجو را کاهش دهد، زمان بندی ارایه دروس باید مناسب و قابل قبول باشد، تقلب در کلاس و جلسه امتحان وجود نداشته باشد، فرصت برای ارتقای مهارت‌های اجتماعی بین فردی وجود داشته باشد، جو دانشگاه به دانشجو برای مطالعه و یادگیری بیشتر انگیزه دهد. به نظر می‌رسد، از نظر دانشجویان جو آموزشی دانشگاه فرهنگیان تا رسیدن به وضعیت مطلوب در شاخص‌های ذکر شده در الگوی راف فاصله دارد. پیشنهاد می‌شود دانشگاه فرهنگیان به سمت ساخت یک پردیس دانشگاهی استاندارد حرکت کند، بطوریکه امکان برقراری ارتباط موثر اجتماعی و علمی در بین دانشجویان وجود داشته باشد، همچنین در طراحی زمان بندی ارایه درس‌ها در هر ترم از نظرات دانشجویان استفاده کند، با برگزاری جشنواره‌های علمی و حرفه‌ای و اجتماعی به دانشجویان برای مطالعه، یادگیری و ارتقا مهارت‌های خود کمک کند.

یافته‌های مربوط به سؤال ۴ پژوهش نشان داد که، میانگین کلی ادراک دانشجویان در خصوص توانایی علمی خود بیشتر از حد متوسط است؛ اما تا رسیدن به وضعیت مطلوب فاصله دارد. یافته‌های این پژوهش با مطالعات ال‌هزمی^۲ و همکاران (۲۰۰۴) که در تحقیقات خود ادراک دانشجویان از توانایی علمی خود را بالاتر از متوسط گزارش کردند، همسویی دارد، اما با مطالعه ال‌آید^۳ و همکارانش (۲۰۰۸) هم‌خوانی ندارد. در پرسشنامه مورد استفاده در این تحقیق، در بخش ادراک دانشجویان از توانایی علمی خود دارای ۸ سؤال بود که نمره دانشجویان در سوالاتی مانند توانایی خود در حل مسایل و تکالیف، اطمینان خاطر از کسب نمره قبولی در درس‌های مختلف و توانایی به حافظه سپردن آنچه نیاز است، بالاتر از حد متوسط بود، اما ادراک دانشجویان در مورد آماده شدن برای شغل معلمی در چهار سال آینده و ارتباط داشتن مطالب یاد گرفته شده با شغلی معلمی کمتر از حد متوسط و ادراک دانشجویان در سایر مؤلفه‌های ادراک از توانایی علمی خود در حد متوسط بود که در مجموع میانگین کلی ادراک دانشجویان بالاتر از حد متوسط شد. اگر دانشجویان در توانایی علمی خود دچار تردید هستند، لازم است در الگوهای ذهنی آنان نیز تغییر ایجاد شود، دستیابی به توانایی علمی بالا، صرفاً با تبعیت از الگوهای ذهنی قبلی امکان پذیر نیست و لازم است الگوهای ذهنی خود را نسبت به یادگیری تغییر دهند و کنترل یادگیری خود را به عهده بگیرند، پیشنهاد می‌شود دانشگاه با برگزاری کارگاه‌ها و فعالیت‌های مختلف ادراک و الگوی ذهنی دانشجویان در زمینه یاددهی - یادگیری را بهبود دهند، با نیازسنجی از دانشجویان، کارگاه‌های تخصصی در مورد دانش محتوایی و دانش آموزش محتوا برای دانشجویان برگزار شود و در دروس مختلف تکالیف مهارت محور و در ارتباط با شغل معلمی برای دانشجویان تعیین شود، بطوریکه این تکالیف ارتباط بین دانشجو و مدرسه برقرار کند تا دانشجو با حضور در مدارس برآورد بهتری از توانایی علمی و حرفه‌ای خود بدست آورد و دانش کسب شده را در شرایط واقعی معلمی به کار بگیرند، در دروسی مثل کارورزی زیر نظر استاد راهنما و معلم راهنما به دانشجویان آموزش داده شود که چگونه از معلومات خود برای حل مسایل در زندگی حرفه‌ای و مدیریت کلاس استفاده کنند، برای دانشجویان تبیین شود که چگونه مطالب درس‌ها، آنان را برای یادگیری درس جدید و شغل معلمی آماده می‌کند، جلسه‌ها و کارگاه‌های توجیهی در مورد سرفصل دروس و ارتباط آن با شغل معلمی بطور مستمر برای دانشجویان برگزار شود.

یافته‌های مربوط به سؤال ۵ پژوهش نشان داد که، میانگین ادراک دانشجویان در خصوص شرایط اجتماعی آموزش در دانشگاه کمتر از حد متوسط است. همچنین، ۳/۷ درصد از دانشجومعلمیان شرایط اجتماعی آموزش در دانشگاه را خیلی خوب، ۳۹/۲ درصد خوب، ۵۱/۴ درصد ضعیف و ۵/۷ درصد خیلی ضعیف ارزیابی نموده‌اند. یافته‌های این پژوهش با نتایج مطالعات ال‌آید و همکاران (۲۰۰۸) و ناها و همکاران (۲۰۱۰) که میانگین ادراک دانشجویان در خصوص شرایط اجتماعی آموزش کمتر از متوسط گزارش کرده‌اند، همسویی دارد؛ اما با نتایج مطالعات موهد و

1. Mohd

2. Al Hazmi

3. Al-Ayed

همکاران (۲۰۰۹) در سال ۲۰۰۹ و همسویی ندارد. طبق الگوی راف و همکاران برای این که دانشجویان ادراک مثبتی از شرایط اجتماعی آموزش داشته باشند، دانشگاه باید از دانشجویان که استرس دارند، حمایت کند، دانشجو احساس خستگی نکند و از درس‌های دانشگاه لذت ببرد، دوستان خوبی در دانشگاه داشته باشد، دانشجو روابط اجتماعی خوبی داشته باشد و احساس تنهایی نکند، محیط دانشگاه برای دانشجو لذت بخش باشد، بطوریکه استرس و اضطراب او را کاهش دهد و خوابگاه و محل اقامت دانشجو دلپذیر باشد. پیشنهاد می‌شود برای دلپذیر کردن محیط دانشگاه، جشنواره‌ها و اردوهای تفریحی و ورزشی و برنامه فرهنگی مورد علاقه دانشجویان برگزار و شیوه‌های دوست‌یابی، مهارت‌های اجتماعی و حل تعارض به دانشجویان در قالب کارگاه آموزش داده شود و برای مدیریت بهتر خوابگاه‌ها و محیط دانشگاه از ایده‌ها و نظرات دانشجویان بیشتر استفاده گردد.

لازم به ذکر است که این تحقیق در پردیس شهید رجایی دانشگاه فرهنگیان استان فارس انجام شده، اگر چه یافته‌های این مطالعه می‌تواند برای سایر دانشگاه‌ها و پردیس‌ها مفید باشند؛ اما، به واسطه تفاوت در رسالت و مأموریت دانشگاه فرهنگیان و سایر دانشگاه‌ها، امکانات، تجهیزات و تسهیلات آموزشی متفاوت در دانشگاه‌ها نمی‌توان نتایج را به همه دانشگاه‌ها تعمیم داد، همچنین این تحقیق در پردیس پسران دانشگاه فرهنگیان فارس انجام شده و به خاطر امکانات و تجهیزات متفاوت پردیس دختران و پسران در تعمیم نتایج آن به پردیس دختران باید احتیاط کرد. با توجه به نتایج تحقیق و محدودیت پژوهشی مذکور پیشنهاد می‌شود، یک تحقیق کیفی در تبیین نتایج این تحقیق در پردیس پسران انجام شود و با مصاحبه با دانشجویان ادراک آنان را از جو یاددهی یادگیری بطور عمیق مورد بررسی قرار داد و تحقیقی مشابه این تحقیق نیز در پردیس دختران دانشگاه فرهنگیان انجام شود تا اطلاعات لازم در مورد ادراک دانشجویان از جو یاددهی یادگیری جمع آوری شود.

References

- Abigail, d., Gibbs, A., Smalley, St., Mlambo, M., & Pandya H (2015). Clinical Associate students' perception of the educational environment at the University of the Witwatersrand, Johannesburg. *Afr J Prim Health Care Fam Med*, 7(1), 778.
- Al Hazmi, A., Al Hyiani, A., & Roff, S. (2004). Perceptions of the educational environment of the medical school in King Abdul Aziz University, Saudi Arabia. *Medical teacher*, 26(6), 570- 3.
- AlAyed, I.H., & Sheik, S.A(2008). Assessment of the educational environment at the college of medicine of King Saud University, Riyadh. *Eastern Mediterranean Health Journal*, 14(4), 953 – 9.
- Ashok, P.A. & Chaudhari, V. La. (2016). Students' perception of the educational environment in medical college: a study based on DREEM questionnaire. *Korean J Med Educ*, 28(3), 281-288.
- Bloom, BS.(1964). Stability and change in human characteristics. New York
- den Brok, P., Fisher, D. , Rickards, T., Bull, E(2006). Californian science students' perceptions of their classroom learning environments. *Educational Research and Evaluation*, 12(1), 3-25.
- Dorman, J.P, Fisher, D., & Waldrip, B.G.L. (2006). Classroom environment, students' perceptions of assessment, academic efficacy and attitude to science: a lisrel analysis. Australia, University of Southern Queensland.
- ElGilany, A.H., ElBastawesy, S., ELsherbeny, E., & Ibrahim, M. (2017). Undergraduate nursing students' perceptions of educational environment: a national study in Egypt. *IOSR Journal of Nursing and Health Science*, 6(6), 66-71.
- Farhangian University website(2023). www.cfu.ac.ir.
- Ganbari, S., & Soltanzadeh., V.(2018). Improving the Quality of Teaching in the Light of the Evaluation of Professors: Reflectively on Students' Perspective. *Journal of Research in Teaching*, 6(2), 15-21.
- Glisson, C., James, L. R. (2002). The cross- level effects of culture and climate in human service teams. *Journal of Organizational Behavior*, 23, 767–794.
- Ghobadian, A., Speller, s., Jones, M.(1394). Service Quality: Concepts and Models. *International Journal of Quality & Reliability Management*, 11(9):43-66
- Gooneratne, I.K., Munasinghe, S.R., & Siriwardena, C., Olupeliyawa, A.M, Karunathilake, I. (2008). Assessment of psychometric properties of a modified Pheem questionnaire. *Annals of Academy of Medicine Singapore*, 37, 993-7.
- Guo, J. (2018). Building bridges to student learning: Perceptions of the learning environment, engagement, and learning outcomes among Chinese undergraduates. *Studies in Educational Evaluation*, 59, 195-208.

- Hala, Y.S., & NaeimaGaber, E.I. (2012). Students' perceptions of the educational environment of the nursing program in Faculty of Applied Medical Sciences at Umm Al Qura University. *Journal of American Science*, 8(4).
- Hassel, S., & Ridout, N. (2018). An Investigation of First-Year Students' and Lecturers' Expectations of University Education. *Frontiers in Psychology*, 8.
- Jafari H, Mohammadi E, Ahmadi F, Kazemnejad A(2014). The perceptions of nursing students and their teachers about professional competency of academic staff: A qualitative study. *J Mazandaran Univ Med Sci*, 23 (110) , 2-15.[Persian]
- Khadivi Asadolah , seyyedmohammad seyyedkalan, Tofiq Hasanpoor, Hasan Ahmadi Hafez Tarabari(2017). Affecting Factors on Teaching and Education Quality in Farhangian University (Case Study: College of Ardabil). *Journal of Evaluation and Training*, 11(42),161-185. [Persian]
- Mohd, S.N., Rogayah, J., Hafizah, A.(2009). A Study of learning environments in the Kulliyyah (Faculty) of Nursing, International Islamic University Malaysia. *Medicine and Health*, 16(4), 15 -24.
- Nahar, N. Talukder, M.H.K, Khan, M.T.H. Mohammad, S. & Nargis, T. (2010). Studants Perception Of Educational Environment Of Medical Colleges In Bangladesh. *Bangabandhu Sheikh Mujib Medical University Journal*, 3(2),97-102.
- Nikdel, F., Kadivar, P., Farzad, V., Karimi, Y.(2010). Psychometric properties of perception of the class. *Journal o Educational Measurement*, 1(1), 31-54. [Persian]
- Preethi P, Vishma M, & Srikanth, A (2014). Medical Students' Perception of Their Educational Environment, DOI: 10..7860/JCDR/5559.3944/2014.
- Ramsbotham, J, Dinh, Ha, Truongm, H, Huong, N, Dang, T, Nguyen, Chinh, & Tran Duong, B.A (2019). Evaluating the learning environment of nursing students: A multisite cross-sectional study, *Nurse Education Today*, 79, 80-85.
- Riquelme, A., Oporto, M., & Oporto, J (2009). Measuring students' perceptions of the educational climate of the new curriculum at the Pontificia Universidad Católica de Chile: performance of the Spanish translation of the Dundee Ready Education Environment Measure (DREEM). *Educ Health (Abingdon)*, 22(1), 112.
- Roff, S., McAleer, S., Harden R.M. & et al. (1997). "Development and Salimi Jamal, Abdi Arash (2017). Phenomenology of students' perception of educational elements in the university: A case study of the concept of teachers' educational "competencies. *Bi-Quarterly Journal of Educational Planning Studies*, 6(12).
- Sandeep, B., Sushma, S., & Ashwin, P. (2019). DREEM Study: Students' Perceptions of Learning Environment in a Medical College in Mumbai India. *Journal of The Association of Physicians of India*, 67.
- Varma, R., Tiyagi, E., & Gupta, J.K. (2005). Determining the quality of educational climate across multiple undergraduate teaching sites using the DREEM inventory. *BMC Med Educ*, 5(1):8-25.
- Veerapen, K & McAleer, S. (2010). Students' perception of the learning environment in a distributed medical programme. *Medical Education Online*, 13.
- Yasar, A., Mohamed, H., Taha, S.A., & Abdelrahim, M. (2018). Students' perception of the learning environment and its relation to their study year and performance in Sudan. *International Journal of Medical Education*, 9, 145-150.